

7 Eylül
2022

HAFTALIK GÜNDEM

ÇÖKÜŞ SÜRÜYOR

Ağustos enflasyonu açıklandı. TÜİK verilerine göre enflasyon TÜFE aylık yüzde 1.46, yıllık yüzde 80.21, Ocak ayından bu yana 8 aylık yüzde 47.85 oldu. ÜFE ise aylık yüzde 2.41, yıllık yüzde 143.75 oldu.

Ağustos enflasyonu İTO Ücretliler Geçinme Endeksi (Yalnızca İstanbul için) verilerine göre TÜFE aylık yüzde 2.29, yıllık yüzde 99.91, 8 aylık yüzde 64.9, ÜFE ile aynı anlama gelen Toptan Eşya Endeksi aylık yüzde 6.9, yıllık yüzde 98.09 oldu.

ENAG ise Ağustos ayındaki enflasyon verilerini TÜFE'de aylık yüzde 5.86, yıllık yüzde 181.37, 8 aylık yüzde 91.62 olarak açıkladı.

Sadece resmî TÜİK verilerine göre bile Türkiye halkının büyük bir geçim sıkıntısı yaşadığı ortaya çıkıyor. Ayrıca Erdoğan yönetimi, kısa sürede enflasyonu düşüreceklerini söylese de tüketici fiyatlarıyla üretici fiyatları arasındaki makas tam tersini anlatıyor. Üretimdeki fiyat artışı bir şekilde fiyatlara yansiyacaktır. Bütün veriler, başta gıda ve temel gereksinim ürünlerinin üretimi, toptan ve perakende satışı üzerinde devlet tekeli kurulması, fiyatlara tavan getirilmesi gibi uygulamalara gidilmeksizin; zengin sınıfların gelirini azaltacak, servet vergisi getirecek, döviz kontrolüne yönelecek yollara başvurmadan enflasyonun düşürülemeyeceğini gösteriyor. Aksi durumda halk büyük bir dar boğazda geçim mücadelesine; esnaf, küçük ve orta ölçekli işletmeler iflasa mahkûm edilmiş oluyor.

DERTLER BİR BİR GELİYOR

Okulların açılmasına çok az zaman kaldı. Veliler zamlı servis fiyatlarıyla ve astronomik kırtasiye masraflarıyla yüzleşmeye başladı. Üniversitelerin açılmasına bir adım kaldı. Daha üniversiteler açılmadan yemekhane fiyatlarına yapılan yüzde 70-100 aralığındaki zamlar öğrenci eylemlerine neden olmaya başladı. Öğrencilerin barınma sorunları ise olduğu gibi duruyor. AKP yönetimi yurt kapasitelerini arttırmak için tekrar çift katlı ranza modeline dönüyor. Hâlbuki bu uygulamayı kaldırmakla övünüyorlardı.

Halkın zaten ödemekte zorlandığı faturalara yeni yükler biniyor. Doğalgaz ve elektrik 1 Eylül'den itibaren konutlarda yüzde 20; ticarethanelerde yüzde 30; sanayide yüzde 50 civarlarında zamlı olacak. Çünkü AKP yönetimi hâlâ halkı değil, alım garantisi verdiği enerji üretim ve dağıtım şirketlerini kollamaya çalışıyor. Diğer yandan daha önce icra borçlarının 2 bin 500 TL'ye kadar olan kısmının devlet tarafından karşılanacağı; ödenemeyen faturaların bir kısmının devlet tarafından ödeneceği yönündeki uygulamayı herkese yayararak ödenme zorluğu çekilen faturalar için bir seferlik Sosyal Yardım Fonundan yararlanma hakkı getiriliyor.

AKP'NİN KRİZİ

Erdoğan yönetimi seçim stratejisini ekonomide yaratacağı yalancı bahara güvenerek kuruyordu. Buna göre seçime doğru ücretlere yüksek zamlar yapılacak, EYT başta olmak üzere belirli toplumsal kesimlerin talepleri bir oranda kabul edilecek, enflasyonda geçici de olsa bir rahatlama yaratılacak ve baskın seçimle iktidar korunacaktı. Fakat en son doğalgaz ve elektrik faturalarına yapılan zamlar AKP'nin kendi stratejisini uygulamakta zorlandığını gösteriyor. Bu denli kontrolden çıkan enflasyon karşısında Erdoğan ne yaparsa yapsın oy kaybını durduramayabilir.

Hayat pahalılığının kontrolden çıkması her an baskın seçim olasılığını da canlı tutuyor. Kötü gidişi durduramayacağını gören Erdoğan, işler daha fazla batmadan seçime gitmeyi denemek isteyebilir. Bunu yaparken de yine kesenin ağzını açacak ve ulusal demokratik güçlerin elinde ülkemiz için büyük bir kalkınma seferberliğinde kullanılabilecek olanakları seçimler için harcamaktan çekinmeyecektir. Türkiye'de daha önce iki kez 45 gün içinde seçime gidilebildiğini, kış şartlarında bile seçimlerin yapılabildiğini anımsatalım.

Ne var ki AKP baskın seçim için yeterli oy oranına bir türlü ulaşamıyor. Erdoğan büyük bir heyet oluşturmuş ve yoğun bir şekilde seçime kıştan önce mi gidelim bahara mı bırakalım diye tartışma ve araştırmalar yaptırıyor. Kendi yaptırdıkları anketlerde AKP'nin oy oranı en yüksek yüzde 30, Erdoğan'ın oy oranı en yüksek yüzde 40 bandında çıkıyor. Erdoğan partinin 10 puan üzerinde oy alıyor. AKP ve Erdoğan yönetimi "şapkadan tavşan çıkartacak" bir numara ortaya koyamazsa kendi yarattığı krizde boğulabilir.

MUHALEFET VE ORTAK ADAY

Kılıçdaroğlu "6'lı masa kabul ederse ben ortak aday olmaya hazırım" diye ilan etti. Açıklamanın ardından muhalefetin ortak adayının CHP'den çıkmasına karşı çıkan kampanya tekrar hızlandı. Fox TV ve Fatih Altaylı başta olmak üzere bütün medya kanallarında, Kılıçdaroğlu'nun ortak aday olmasına karşı net bir tutum körükleniyor. TELE 1 dışında CHP çizgisine yakın olduğu düşünülen bütün televizyon kanalları ve medya organları da aynı koroya katıldı.

İyi Parti adeta kanırtarak Mansur Yavaş ortak aday olsun diye bastırıyor. Akşener'in, parti il ve ilçe başkanlarıyla yaptığı toplantıda "Mansur Yavaş'ı kimse önermezse ben önereceğim. Bizim tabanımızdaki beklenti bu yönde" diye konuştuğu sızdırılıyor. Bu açıklamalar ne kadar gerçektir bilinmez. Daha önce bu doğrultuda sadece İstanbul İl Başkanı Buğra Kavuncu konuşmuştu. İyi Parti yönetiminden CHP ve HDP ile ilişkilerde pürüz yarattığı için uzaklaştırılan Yavuz Ağıraltıoğlu da Kılıçdaroğlu'na karşı konuştu. "Mansur Yavaş'ın tabii ki bir karşılığı vardır. Bizim tabanımız onu ister. Bu iş çok önemlidir. Halk bıkmıştır. Aday olacağım sevdasıyla aday olunmaz" dedi.

Yine İyi Parti üzerinden gelen bilgilere göre Mansur Yavaş ancak CHP de onay verirse, siz de desteklerseniz, genelde de adım çıkarsa olabilirim, yoksa olmam, demiş. Eğer görüşme ve pazarlıklar doğruysa bu CHP ve Yavaş için olumsuz bir görüntüdür.

Saadet Partisi Başkanı Temel Karamollaoğlu "Geçen sefer biz Sayın Abdullah Gül'ü ortak aday olarak önermiştik. Fakat Meral Hanım aday olunca herkes ayrı aday oldu. Bugün de Abdullah Gül olursa biz olumlu bakarız" dedi. Karamollaoğlu, Kılıçdaroğlu'nun iyi biri olduğunu, güzel işler yaptığını ama geleneksel tepkileri de dikkate alarak seçimi kazanıp kazanamayacağına bakılması gerektiği yönünde daha önce açıklamalar yapmıştı. Üstü örtülü bir şekilde Alevi olmasını anımsattı.

Abdullah Gül ofisinden Gül adına yapılan açıklamada "Medyada çıkan, benim bir milletvekili ile konuştuğum yönündeki haberler külliye yalandır. Beni yıpratmak için yapılan şeylerdir" dedi. Kendini yeniden duyurdu. Medyada Fehmi Kuru sürekli olarak ortak aday olarak Gül'ü öneriyor.

Ortak adaylık üzerinde kavga devam ediyor. Bütün sermaye çevreleri, doğrudan doğruya sermayenin ve emperyalizmin sesi olduğunu düşündüğümüz bütün çevreler çok net bir şekilde Kılıçdaroğlu'nun adaylığına karşı çıkıyor. Açık bir şekilde kazanamayacağını belirtiyorlar. Sağcı ya da sağcı kökten bir aday olsun istiyorlar.

İLKESİZ TARTIŞMALAR

Gürsel Tekin katıldığı bir televizyon programında ısrarlı sorular üzerine “HDP’ye de bakanlık verilebilir ne var bunda. Meclis başkan yardımcılığı yapıyorlar. Bütün liderler onlardan söz alıp konuşuyor” deyince kıyamet koptu. Kılıçdaroğlu hemen ertesinde “Bu konular hakkında herkesin bir şey söyleme hakkı vardır ama 6’lı masa kararlaştıracak. Onun kendi fikridir” diyerek sahiplenmedi. İyi Parti yönetimi, Akşener ve Yavuz Ağırlioğlu çok sert tepki gösterdi. Akşener “HDP’nin olduğu yerde biz olmayız. Tabii ki Kürt seçmene hakaret etmeyiz. Ama HDP başkadır” dedi. HDP’den Saruhan Oluç, herkesi sorumlu davranmaya davet etti. “Bu iş büyük bir meseledir. Öyle bakanlık koltuğuyla falan olmaz” dedi. Onun açık olarak söylemediğini milletvekili İmam Taşçier söyledi. “Görüyor musunuz şu tartışmayı? Bir iki koltuk verecekler. Kürtler bir iki koltuk için değil, on bin yıllık topraklarında özgür olmak için kendilerini yönetmek için mücadele ediyor” diyerek yangına körükle gitti.

AKP ve MHP sözcüleri CHP’yi HDP ile işbirliği yapmak, bakanlık vermeyi istemek ile suçluyorlar. Oysa kendileri seçim hükümetinde bakanlık vermişlerdi. HDP ile çözüm sürecini yürütmüşlerdi. HDP çevrelerinden bakanlık ile kanmayız mesajları geliyor ama onlar da seçim hükümetine girerek AKP’ye destek olmuşlardı. Tekin ise sansasyon yaratarak gündeme gelmiş oldu. Ortalıkta tamamen ilkesiz ve hafızasız bir kampanya yürüyor.

TOGO KULELERİ

İmar kanununa aykırı yapıldığı için yıkılma kararı verilen TOGO Kuleleri hakkında, yıkım kararını veren aynı idare mahkemesi yıkım kararını durdurma kararı verdi. Sinan Aygün artık AKP ile hareket ettiği için yaptığı vurgunculuk yanına kâr kalsın diye mücadele ediyor. AKP yönetimi de onu net olarak korumaya almış görünüyor.

HUKUKSUZLUK

TOGO imar vurgununu ortaya çıkaran isimlerin başında olan Tezcan Karakuş Candan hem mimarlar odasında etkili, hem de Çankaya Belediyesinde memur olarak çalışıyordu. Candan, Atatürk Orman Çiftliği talanına da, Amerikan Büyükelçiliğinin yapılmasına da karşı çıkmıştı.

Türkiye tarihinde ilk kez olmak üzere İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu toplanarak Candan’ı memuriyetten atma kararı vermiş. Aslında böyle bir yetki yok. Daha önce de bu şekilde atma kararı verilmemiş. Atılma gerekçesi olarak politikayla uğraşması gösterilmiş. Oysa bu yetki Çankaya belediyesindedir. Bu büyük hukuksuzluk mutlaka dava konusu olacaktır. Bu kararın TOGO ile ilgili yürütmeyi durdurma kararının üstüne gelmesi de manidar. Dört koldan seferberlik hâlinde vurgunculuğu koruma altına almak için çalışıyorlar.

DİN VE BİLİM

Bilimci Celal Şengör aylar önce Fatih Altaylı'nın programında "Nuh Tufanının olduğuna dair bilimsel hiçbir kanıt yok. Nuh Tufanı olmamıştır. Musa peygamberin ve İbrahim peygamberin yaşadığına dair de hiçbir kanıt yok" diye açıklama yapmıştı. Bu konuda yazdığı bir kitap olan Şengör "Ne İsrail'de, ne Amerika'da, ne de başka yerde bunların kanıtları yok" diye eklemişti. Diyanet İşleri Başkanlığı bu açıklamaların Kuran'a aykırı olduğunu ve halkın inancını aşağıladığını ileri sürerek suç duyurusunda bulundu.

Celal Şengör, avukatı Celal Ülgen ve Fatih Altaylı ile birlikte adliyeye giderek ifade verdi. İfadesinde çok tutarlı olarak bilimi savundu. "Bu bilimdir. Bilim ile din çatışır. Dinin bilimsel olmak zorunluluğu yoktur. Biz bilim olarak dine bağlı kalamayız" deyip kitabını da sundu. "Bu kitaba göre ve birçok başka bilimcilerin kanıtladığı gibi böyle bir olay olmamıştır böyle bir peygamber yaşamamıştır" diye ekledi.

Celal Şengör Amerikancı, 12 Eylül destekçisi, anti Marksist bir kişi. Ama aynı zamanda ateist ve laik bir yaşamı var. Fakat burada tartışma onun siyasi görüşleri üzerinden yürütülüyor. Laikliği, ateistliği ve bilimciliği üzerinden yürütülüyor.

BALKAN ZİYARETİ

Erdoğan Balkanlarda Bosna Hersek, Sırbistan ve Hırvatistan'a resmî ziyaret yaptı. Türkiye bu ülkelere kredi verdiği, yatırım yaptığı için Erdoğan itibar görüyor. Sırbistan'da Vucic, havalimanında karşıladı. Erdoğan, Bosna Hersek ve Sırbistan ile Türkiye arasında karşılıklı seyahatlerde pasaport gerekmeyecek, sadece kimlik yeterli olacak diye duyurdu.

TÜRKİYE RUSYA İLİŞKİLERİ

7 Eylül'de Sırbistan'da Vucic ile ortak basın toplantısı yapılırken Ukrayna savaşı ve Avrupa'da kışın zor geçeceği ile ilgili soruları yanıtlarken "Batı'nın tutumunu yanlış buluyorum. Bunu daha önce de söyledim. Şimdi de açıkça söylüyorum. Hangi ülkeler olduğunu söylemeye gerek yok, herkes kimin ne olduğunu zaten biliyor. Batı ülkeleri, Rusya'yı tahrik etmek üzerine bir politika uyguluyorlar. Bu politika ile bir yere varılamaz. Biz dengeli kalacağız, bu tutumumuzu değiştirmeyeceğiz. Biz savaşın en erken tarihte bitmesi için uğraşıyoruz. Diğerleri savaşın devam etmesi için çalışıyor. Bir de övünüp duruyorlar, Ukrayna'ya silah veriyoruz diye. Elleri ne kadar hurda silah varsa onları gönderiyorlar. Şu kadar para verdik diyorlar. Ukrayna'ya sorulduğunda bu para ortada yok" diye ağır bir beyanat verdi. "Sayın Putin bu konularda haklıdır. Rusya hafife alınacak bir ülke değildir. Eğer Rusya'ya karşı böyle davranırlarsa o da elinde ne silahı varsa, ne değeri varsa bunu kullanacaktır" diye devam etti.

Viladivostok Ekonomik Forumu'nda konuşan Putin de Türkiye ile ilişkilerini öne çıkaran, Türkiye'nin dünyadaki önemini vurgulayan açıklamalar yaptı. Batılıları eleştiren Putin "Tamamıyla kısa vadeli davranarak hem kendilerine zarar veriyorlar, hem dünyaya, hem bize zarar veriyorlar. Biz katlarız. Her şeye katlanacak durumdayız. Ama onlar halklarını mahkûm ediyorlar" dedi. Tahıl anlaşmasına da değindi. "Ukrayna'nın tahılı, yoksul ülkelere gidecekti. Anlaşma öyleydi. Bir iki gemi dışında hepsi Batı'ya gidiyor. Dolayısıyla halklar yine aç kalıyor. Açlık tehlikesi devam ediyor. Bunu Sayın Erdoğan ile konuşacağım. Bu konuda ayrı bir düzenleme yapılması gerekiyor. Ukrayna tahılını sadece çok az bir kota Batı'ya gitmelidir. Esas olarak bu tahıllar yoksul ülkelere gitmelidir" dedi.

Erdoğan'ın Batılılara ağır şekilde çattığı konuşmasının altında, Putin'in Türkiye ve Erdoğan'ı öne çıkartması etkili olmuş olabilir.

Bu arada Türkiye ve Rusya arasındaki doğalgaz ticaretinin ilk elde yüzde 25'inin Ruble ile yapılması kesinleşmiş.

TENEKE LADY

İngiltere'nin yeni başbakanı, demir lady lakaplı azılı gerici Margaret Thatcher özentisi Liz Truss oldu. Truss, Rusya düşmanlığını ve savaş politikalarını savunan bir kişi. Göreve başladıktan sonra verdiği demeçlerin birinde "İlk görevimiz Putin'in Ukrayna'da başlattığı zalimane savaş dolayısıyla halkın düştüğü zor durumu düzeltmektir" diyerek nasıl bir bakış açısına sahip olduğunu ortaya koydu. Kabinde kendisine karşı olan bakanları görevden alarak düzenleme yapan Truss, 100 milyar Paundluk bir yardım paketi devreye sokacağını duyurdu. Artan akaryakıt ve enerji masraflarından mağdur olan halk için 40 milyar kullanılacak. 60 milyar ise artan enerji fiyatları ile rekabet gücü azalan, ödeme güçlüğüne düşen şirketlere dağıtılacak.

AVRUPA'DA KİTLE HAREKETLERİ

Avrupa'da savaş karşıtı kitle hareketleri başlıyor. İlk büyük miting "Savaşa ve Pahalılığa Karşı" özellikle de akaryakıt fiyatlarındaki pahalılığa karşı Çekya'da yapıldı. Düzenleyiciler arasında komünist partisi de var. Mitingi düzenleyenlerin verdiği sayılara göre 200 bin kişi, polisin verdiği sayılara göre 70 bin kişi katılmış. Neresinden bakılırsa bakılsın Çekya gibi nüfusu az olan bir ülke için büyük bir eylem oldu. Mitingde "Ukrayna savaşı bizim savaşımız değil, yaptırımlardan vazgeçin, Rusya'dan ucuz gaz alın" talepleri öne çıktı.

Almanya Bremen'de hatırı sayılır bir gösteri yapıldı. Ülkede Scholz hükûmeti halkı ve şirketleri desteklemek için 65 milyar Avroluk bir paket hazırladı. Aslında herkes uçuruma doğru sürüklendiklerinin farkında ama körcesine devam ediyorlar. Hatta yeni yaptırımları gerçekleştirmeye çalışıyorlar.

GAZ VE PETROLE TAVAN FİYAT

G7 ülkeleri Rusya'dan alınacak petrol ve doğalgaza tavan fiyat getirmek için anlaştılar. Putin çok net olarak "Bunu uygulayan hiçbir ülkeye petrol ve doğalgaz satmayız" dedi. Amerika, Çin ve Hindistan ile diyalog kurarak tavan fiyat uygulamasına geçmelerini istemiş. Siz olmazsanız bu karar işlemez, demiş. Çin herhangi bir yanıt vermemiş. Açıklama yapan Amerikalı bir yetkili Hindistan'dan umut verici işaretler aldık gibi bir açıklama yaptı. Ama bu kararın yaşama geçmesi, Hindistan'ın desteğinin alınması çok zor.

Savaş ve yaptırımlardan Amerika kârlı çıkıyor, Avrupa ülkeleri uçuruma sürükleniyor. İngiltere de bu kadar etkileneceğini düşünmemişti. Şimdi onlar da zorlanmaya başladı. Salgın dönemindeki ülkeleri çökertme mantığı aynı şekilde işliyor. Ekonomiler yıkıma sürükleniyor, halklar açlığa mahkûm ediliyor. Başta Amerikalı uluslararası tekeller, dolar milyarderleri olmak üzere belirli çevreler zenginleşiyor.

BORRELL YİNE SAHNEDE

Avrupa Parlamentosunun düzenlediği konferansta konuşan AB Yüksek Komiseri Josep Borrell, Rusya'yı "faşist Rusya" olarak andı. Lavrov "Konuşmanın dökümünü istedik resmen. Onlar vermediler. Biz araştırıyoruz. Gerçekten böyle konuşuyorsa bir bedeli olacak" dedi.

ARJANTİN

Eski devlet başkanı, şu an devlet başkanı yardımcılığını yürüten, Cristina Fernandez de Kirchner kendisine düzenlenen suikasttan silahın tutukluk yapması sonucu son anda kurtuldu. Suikastçı Brezilyalı bir haydut, faşist. Büyük olasılıkla istihbarat elemanı. Halk büyük bir öfkeye kapılarak Kirchner'i destekledi. Kirchner sosyal demokrat, solcu bir anlayışla hareket ediyor. Arjantin son zamanlarda Amerika etkisinden çıkma eğilimleri gösteren bir ülke. BRİCS'e katılmak için harekete geçmişti. Amerika'nın gözdağı vermek için bir kontrgerilla eylemi düzenlediği düşünülüyor.

ŞİLİ

Üç yıllık çalışmayla hazırlanan Anayasa taslağı ne yazık ki yüzde 62 oyla reddedildi. Sağcılar çok güçlü bir kampanya yürüttüler. İki maddeyi dillerine doladılar. İlk olarak devlete alınacak personelin yarısının kadın olmasını zorunlu tutan maddeye itiraz etmişler. İkinci olarak da Şili'de yaşayan yerli halkları da ulus olarak sayan "Şili 11 ulustan oluşan çok uluslu bir ülkedir" maddesine itiraz etmişler. Bu maddeye karşı da ülkemiz bölünecek diye bir kampanya başlatmışlar.

Siyasal gözlemciler göre Anayasa değişikliğini isteyen kesimlerin temsilcisi olarak altı ay önce iktidara gelen sol hükûmet çok kötü bir politika yürütmüş. Sözde sol ama özde sermaye ile uzlaşmacı kapitalist bir çizgiyi uygulayan Boric hükûmeti içeride emekçileri ve yoksul halkı çok yormuş. Bu kadar kısa sürede bir hükûmetin yoksul halkta bu kadar öfkeye yol açıp açamayacağı tartışmalı olsa da gözlemciler hayal kırıklığının anayasa referandumuna yansıdığını varsayıyor.

Hükûmet halkın kararına saygılı davranacaklarını ama anayasada bazı değişiklikler yapmaya çalışacaklarını açıkladı.

AFGANİSTAN

Ülkede Rusya Konsolosluğuna IŞİD'in üstlendiği intihar saldırısı düzenlendi. Talibana bağlı güvenlik güçleri saldırganı fark edip ateş açsalar da kendisini patlatmasını önleyemedi. Saldırı sonucu iki Rusya vatandaşı öldü.

SURİYE

İsrail saldırılarına devam ediyor. Son büyük saldırı da Halep'te sivil havalimanına yapıldı. Öncekilerden farklı olarak bu sefer Suriye hava sahasına girdi ve Türkiye'ye çok yakın olan bir havalimanına saldırı düzenledi. Kısa süre önce İsrail basını Suriye'yi koruyan S300'lerin Kırım'a nakledildiğini yazmıştı. Haber doğru mu bilinmez ama İsrail hava saldırısının durdurulamaması kötü.

ÇİN RUSYA İLİŞKİLERİ

Valday Konferansı Yürütme Kurulu, Çin Rusya ilişkileri bakımından özel bir rapor hazırladı. Raporda Rusya ve Çin arasındaki askerî ve politik ilişkiler çok iyi durumda. Devlet şirketleri ile ilişkiler de olumlu fakat özel şirketler Amerika yaptırımlarına uygun davranıyor ve Rusya'dan çıkıyor, denilmiş. Çin yönetiminin özel şirketler ile olan sorunları çözmek, yumuşatmak için harekete geçtiğini de eklenmiş.

Rusya ve Çin bütün doğalgaz ticaretini yerel para birimleri üzerinden gerçekleştirmeye karar verdiler.

Rusya, Hindistan Çin ve Türkiye başta olmak üzere birçok ülkeye yeni bir ödeme sistemi kurmayı teklif ediyor.